

UPRZEJMIE INFORMUJĘ...

Działania tajnych służb i ich agentów zawsze elektryzowały opinię publiczną i budziły zażarte spory polityków. Nie inaczej jest w przypadku peerelowskiej Służby Bezpieczeństwa.

W kwestii jej możliwości i skuteczności działania zdania są podzielone. Jedni twierdzą, że współtworzyła ona historię Polski Ludowej, odgrywając niepoślednią rolę w tragicznych wydarzeniach 1956, 1968, 1970 r. czy lat osiemdziesiątych. Inni zaś skłonni są minimalizować jej wpływ. Prawda jak zwykle leży po środku. Polska безпеka ma na swym koncie oczywiście sukcesy, na przykład operację „Cezary”, której celem było utworzenie V Zarządu Głównego WiN. W latach 1948–1952 w pełni kontrolowana przez Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego struktura pozwoliła wyłapać kilkuset „wrogów Polski Ludowej”, a także skompromitować antykomunistyczną opozycję. Nie zawsze oczywiście polski aparat bezpieczeństwa był równie skuteczny. Zdarzały się przypadki, gdy inwigilowano osoby... nieżyjące. Wśród agentów znajdowały się też osoby, które dezinformowały swych mocodawców. Jeden z oddziałów podziemia w latach czterdziestych pozbywał się w ten sposób osób niepewnych. Generalnie – im większy nacisk kładziono na masowość agentury, tym gorsza była jej jakość.

Agenturę werbowano w różny sposób, najchętniej na podstawie materiałów kompromitujących daną osobę. Innym, często wykorzystywanym sposobem była propozycja przyznania paszportu. Oczywiście oprócz zarejestrowanych współpracowników peerelowskich organów bezpieczeństwa znajdowały się też osoby, które bezinteresownie donosiły na znajomych. Często donos „życzliwego sąsiada” bywał skuteczniejszy od armii tajnych współpracowników.

Strzelce Opolskie, dnia 8 XI 1982 r.

Notatka urzędowa z rozmowy przeprowadzonej z Władysławem O[...]
pracownikiem Cementowni Strzelce Opolskie.

W dniu 25 X 1982 r. w czasie przeprowadzonej rozmowy z Władysławem O[...], kierownikiem działu socjalnego Cementowni Strzelce Opolskie, przekazał mi następującej treści informację:

Pracownik działu zaopatrzenia Cementowni Strzelce Opolskie Karol M[...] zam[ieszkały] Strzelce Opolskie ul. Moniuszki na terenie Cementowni Strzelce Opolskie do niego wypowiedział się w ten sposób, że jest agitowany do współpracy jak[o] agent, w zamian za co ma się mu obiecać wyjazd do Republiki Federalnej Niemiec. Oświadczył, że wyraziłby na to zgodę i jak otrzyma wyjazd, to „zrobi fiu, fiu i tyle mnie zobaczą”. Jest to dosłowna wypowiedź przekazana przez ww. Ponadto poglądy M. [...] wyraźnie wskazują, że jest on człowiekiem negatywnie ustosunkowanym do obecnej sytuacji. W każdej rozmowie stara się podkreślić, co to jest Zachód (szczególnie RFN), a jak jest tutaj. Komentarze jego najczęściej kończą się stwierdzeniem „ja tam był 2 razy i coś mogę na ten temat powiedzieć”.

Kierownik referatu d[o] w[alki] z P[rzestępczością] G[ospodarczą]
chor. Kornaga Eugeniusz

Wnioski:

Notatkę przekazać do ref[eratu] paszportów w celu dalszego potwierdzenia i wykorzystania.

Prezentowany powyżej dokument pochodzi z zasobu Instytutu Pamięi Narodowej.